

Szirmai Anna

Helmut Newton és Christer Strömholm fotói Berlinben

Helmut Newton: *World without Men / Archives de Nuit*

➤ Helmut Newton Foundation, Berlin

➤ 2012. december 7 – 2013. május 19.

Christer Strömholm: *Retrospektive*

➤ C/O Berlin

➤ 2013. január 19 – március 8.

A világhírű divatfotós hagyatékát kezelő alapítvány, a berlini Helmut Newton Foundation¹ 2013. január végéig látható időszaki kiállítása a nőt állítja a középpontba. A *World without Men / Archives de Nuit* címet viselő tárlat az 1984-ben *World without Men* címmel, az 1960-as, 70-es, 80-as években készült ikonikus divatfotókból kiadott fotókönyv anyagát fűzi össze a 80-as évek végétől a 90-es évek elejéig készített, fekete-fehér, nem divat témájú *Archives de Nuit* sorozattal. A berlini születésű, majd ausztrál állampolgárságot is megszerző HELMUT NEWTON nem sokkal halála előtt, 2003-ban óriási, nagyértékű eredeti fotográfiákból álló anyagot hagyományozott a nevét viselő alapítványnak, amelyet azért hozott létre, hogy saját és felesége (Alice Springs) fotós munkásságát propagálja, bemutassa és megőrizze. Ebből a célból költözött a Nyugat-Berlinben található, egykori porosz tiszti kaszinó épületébe az alapítvány, ahol 2004 óta rendeznek nagy sikerű időszaki kiállításokat a gyűjteményből. A Fotomuseum Berlinnel együttműködve így létrejött egy új, mozgalmas és inspiráló helyszín a sokszínű berlini kulturális szcénában.

Az aktuális kiállítás a divatfotó műfajának szerelmeseit kényezteti, nagyméretű, eredeti vintage fotográfiákkal. A Vogue francia, brit, amerikai, ausztrál és más kiadásaiban megjelent, jellegzetes newtonos képek egyfajta filmes miliőt idéznek, többet mondanak a divat és a szépség kultuszánál. A nő kerül a középpontba, a nő mint a divat letéteményese, a nő mint a testet öltött hatalom és erő. Ha netán egy-egy óvatlan férfi kerül a képre, bizonyosan csak a nő szolgálatában, annak kiegészítéseként jelenik meg. Valóban férfiak nélküli nőket látunk, akik önálló, energiától és szépségtől duzzadó lényekként uralják a képet.

Tágas termeket tölt meg a bőséges divatfotó anyag, de ennél talán még izgalmasabb az a néhány felvétel, amelyeket a kiállításhoz tartozó, azon belül mégis külön egységet alkotó *Archives de Nuit* szekcióban találunk. Itt a fotóművész Newton a divatfotós énjé fölé kerekedik olyan felvételekkel, mint amelyeket a viaszmuzeum bizarr, belső szerveket is felfedő preparált szobrairól, egy hatalmas szemből kicsorduló könnyről készített, vagy azokkal a képeivel, amelyek a női testet egészen más szemszögből mutatják be, mint a divatfotók: nyersen, valódián. Ebben a szekcióban az ikonikus képek helyett szokatlan, de sokatmondó kompozíciókkal találkozunk, ahol a furcsa, gyakran nem is esztétikus látvány kelt megkapó hatást. A fekete-fehér portrék, tájképek, aktok és csendéletek közül sokat először mutatnak be Berlinben: felfedezetlen kincsek a divatfotók mellett.

A múzeum földszintjén látható állandó tárlat Helmut Newton személyes tárgyaiból, fényképezőgépeiből és hatalmas falfelületeket beborító posztereiből áll. Utóbbiak a fotós munkásságát, illetve annak a további generációk szempontjából játszott meghatározó szerepét illusztrálják. Ezzel a betekintéssel válik teljessé a

HELMUT NEWTON
Panoramic Nude, Villa d'Este, Lake Como 1989
© Helmut Newton Estate

Helmut Newton sokoldalú tehetségét és nagyhatalmú életművét bemutató kiállítás. Egy huszárvágással térjünk most át egy másik, hasonlóan gazdag, de teljesen más jellegű fotós életműre, amely szintén most tekinthető meg a német fővárosban: ez a kiállítás letisztult és nyers képeivel szinte teljesen „szembe megy” a divatfotózás szempontjaival. A bemutató helyszíne amúgy a berlini kulturális élet gazdagságát dicséri: több kortárs fotográfiával foglalkozó intézmény is működik a városban, azonban ezek közül is kiemelkedik a C/O Berlin.²

² C/O Berlin International Forum for Visual Dialogues, Oranienburger Str 35/36, 10117 Berlin <http://www.co-berlin.info/>

¹ The Helmut Newton Foundation, Jebensstrasse 2, D-10623 Berlin <http://www.helmut-newton.com/>

CHRISTER STRÖMHOLM
Martine. Paris, 1968

A 2000-ben alapított szervezet a hajdani Király Posta Épületében (Postfuhramt) kapott helyett Berlin központi, Mitte negyedében. Nemzetközi fórumot kínál a fotográfia területén tevékenykedő alkotóknak, valamint jelentős a gyerekeknek és fiataloknak szóló oktató tevékenysége is, rendszeresen tartanak workshopokat tizenéveseknek, a termésből pedig az intézmény kiállítást rendez. A C/O Berlin aktuális kínálata is figyelemre méltó: Christer Strömholm svéd fotográfus Németországban először látható retrospektív kiállítását, valamint Ulrich Seidl *Paradise* című, a rendező három filmjéből összeválogatott képösszeállítását mutatják be a hangulatos felújításra szoruló épületben.

A nagyszabású Strömholm retrospektív körülbelül 150 eredeti fotográfiát, negatívot, jegyzetet és személyes tárgyat vonultat fel. CHRISTER STRÖMHOLM 1918-ban született Stockholmban, Drezdában tanult festészetet, majd 1938-ban elhagyta Németországot és Spanyolországba távozott, ahol futárként dolgozott a köztársaságiaknak, de az anarchistákkal is szimpatizált. Ezután részt vett a szovjet- finn téli háborúban, 1945-ig pedig a németek ellen harcolt ellenállónként Norvégiában. Egy évvel később már Párizsban tanult fotográfiát az Académie des Beaux Arts-on, első képei a háború utáni bohém és dekadens világot mutatja meg, a kávézók és műtermek világát. Később falstruktúrákat fotózott, fény-árnyék viszonyokkal játszott, esti egyetemen design előadásokat hallgatott. Torlvan Odulf barátjával megalapította a legendás Fotoskolan fotós iskolát Stockholmban, amelyet 1962-től tíz éven át irányított. 1997-ben munkásságát a fotográfia Nobel-díjával, a Hasselblad-díjjal tüntették ki. 2002-ben hunyt el a szülővárosában.

Strömholm életművében egyaránt jelen van a háborús időszak nyers kegyetlensége, a mindennapok nyílt és kendőzetlen szegénysége, munkái közül mégis a párizsi transzszexuális közösségről készült sorozata (*Les amies de Place Blanche*) vált a leghíresebbé. A berlini kiállítás minden korszakára hoz példát, így bepillantást nyerhetünk Strömholm tiszta, sallangmentes módszerébe, amellyel kapcsolatban kiemeli, hogy mindig az adott fényviszonyokat használta a képeihez, nem változtatta a megvilágításon. Így jött létre az a sajátos stílus, amellyel a témára fókuszál: a lényegét láttatja, miközben a környezet gyakran elhomályosul, ez teremti meg a képek egyedi atmoszféráját. Alapelvei közé tartozott, hogy a fotósnak felelősséget kell vállalnia képének hitelességéért, hitt abban, hogy a felhalmozott tapasztalatok új következtetésekhez vezetnek, fotóin a fotós érzelmei, hangulata, belső világa tükröződik vissza. Önmagát fotózta bele a képeibe, akár gyengéden csókolózó párt, akár koszos kezű gyerekeket, akár transzszexuális divát fotózott. Ez teszi fotográfiai életművét ma is érvényessé: a nyers valóságon szűri át önmagát, ahogy a fényképezőképek lencséje a fényt.

CHRISTER
STRÖMHOLM
Fétiche, 1960

CHRISTER
STRÖMHOLM